

Ιλαρίων Βολοκολάμσκ: η αυτοκέφαλη εκκλησία της Ουκρανίας θα είναι σχισματική

– Σεβασμιώτατε, πρόσφατα συναντηθήκατε με τον Πάπα της Ρώμης και τον καρδινάλιο Κοχ. Τι άποψη έχει η Καθολική Εκκλησία πάνω στο θέμα τελευταίων κινήσεων της Κωνσταντινούπολης στην Ουκρανία; Μπορούμε να πούμε ότι η πορεία της διαλόγου με τους καθολικούς είναι πιο επιτυχής παρά με το ορθόδοξο Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως;

– Νομίζω δεν θα ήταν σωστό να συγκρίνουμε τα θέματα διορθοδόξων και ετεροδόξων σχέσεων, συμπεριλαμβανομένου και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

Γιατί έδώ παρατηρείται μια διαφορετική κατάσταση. Είμαστε πεπεισμένοι ότι η συγκεκριμένη κατάσταση που προέκυψε λόγω αντικανονικών πράξεων του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως μπορεί να ληφθεί μόνο με συνοδική δράση των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών άνευ εξωτερικής παρεμβάσεως. Δεναμφιβάλλως στο Βατικανό έχουν την ίδια άποψη.

Βεβαίως από την κατάσταση στον Ορθόδοξο κόσμο θα επηρεαστεί κατά κάποιον τρόπο και ο διάλογος μεταξύ ορθοδόξων και καθολικών. Το θέμα είναι ότι λόγω κινήσεων του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας αναγκάστηκε να σταματήσει την συμμετοχή της στην Διεθνή Μικτή Επιτροπή επί του θεολογικού διαλόγου μεταξύ της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Για αυτό το θέμα έχω ενημερώσει τον Πάπα Φραγκίσκο στην συνάντησή μας στις 19 Οκτωβρίου.

Όμως οι διμερείς σχέσεις μεταξύ του Πατριαρχείου Μόσχας και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας θα συνεχίσουν να ενισχύονται στους άλλους τομείς, π. χ. στον πολιτισμό και στα προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών, όπως το έχουμε υπογραμμίσει.

Στην συνομιλία με τον Πάπα Ρώμης θίξαμε το θέμα της εκκλησιαστικής καταστάσεως στην Ουκρανία συνολικά. Τον ενημέρωσα για τις αποφάσεις της Ιεράς Συνόδου μας, η οποία με αυτό το τρόπο ανταποκρίθηκε στις πράξεις της Κωνσταντινούπολης για την εκκλησιαστική αναγνώριση των αρχηγών του ουκρανικού σχίσματος καθώς και της εισπήδησης στο εκκλησιαστικό μας έδαφος.

– Παρατηρήσαμε ένα κύμα αναρτήσεων στο διαδίκτυο σχετικά με την δήθεν προγραμματισμένη επίσκεψη του Πάπα Ρώμης στην Ρωσία. Ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα αυτές οι δημοσιεύσεις;

–Ο ερχομός του Πάπα Φραγκίσκου στην Ρωσία δεν είναι θέμα ημερησίας διατάξεως των διμερών σχέσεων της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Έχω την εντύπωση ότι αυτό το θέμα απασχολεί περισσότερο τους δημοσιογράφους παρά τους πιστούς. Και αυτό το λέω όχι μόνο εκ μέρους των τέκνων της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας, μεταξύ των οποίων υπάρχουν ορισμένοι που έχουν αρκετά αρνητική άποψη για μια τέτοια επίσκεψη, αλλά και από την πλευρά της Καθολικής Εκκλησίας στην Ρωσία έχει επισημανθεί ότι θα ήταν πρόωρος ενδεχόμενος ερχομός του Πάπα στην χώρα μας.

– Υπάρχουν κάποιες λύσεις σχετικά με την ποιμαντική των ρωσοφώνων πιστών, οι οποίοι πριν εκκλησιαζόντουσαν στους ναούς του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στην Τουρκία και στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων και των προσκυνητών στο Άγιον Όρος; Βασικά τι σημαίνει για τους απλούς πιστούς αυτή η διακοπή της Ευχαριστιακής Κοινωνίας μεταξύ των Εκκλησιών Ρωσίας και Κωνσταντινουπόλεως;

– Για την συντριπτική πλειοψηφία των πιστών μας αυτή η διακοπή της Ευχαριστιακής Κοινωνίας με την Κωνσταντινούπολη δεν έχει κάποιες πρακτικές συνέπειες: όπως εκκλησιαζόντουσαν στους Ιερούς Ναούς του Πατριαρχείου Μόσχας στην Ρωσία και στις άλλες χώρες έτσι και θα συνεχίζουν να εκκλησιάζονται. Πιο πολύ είναι κρίσιμο το ζήτημα για τα τέκνα της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας, τα οποία προσωρινά ή μόνιμα μένουν στην Τουρκία, στην Ρόδο ή σε μερικά ελληνικά νησιά, τα οποία ανήκουν στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Τώρα προσπαθούμε να βρούμε λύσεις για αυτό το ζήτημα.

Ό,τι αφορά τους ρωσοφώνους πιστούς των ΗΠΑ και της Δυτικής Ευρώπης, οι οποίοι μεταλάμβαναν στους Ναούς του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως λόγω της κοντινής απόστασης, μπορούν τώρα να πάνε στις εκκλησίες της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας ή άλλων τοπικών Εκκλησιών που υπάρχουν σε αυτά τα κράτη.

Ακόμα ένα άλλο θέμα – προσκύνημα στο Άγιον Όρος. Όπως είναι γνωστό οι Ιερές Μονές αυτής της Μοναστικής Πολιτείας ανήκουν στην δικαιοδοσία του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Οι προσκυνητές μας μπορούν να επισκεφθούν το Άγιον Όρος, να έχουν επικοινωνία με τους πατέρες, να προσκυνήσουν στους Ιερούς Ναούς εκεί και στα Ιερά Κειμήλια, όμως δεν μπορούν να συμμετάσχουν στα Άχραντα Μυστήρια.

Οι ευλαβείς προσκυνητές που θέλουν να επισκεφθούν Ιερά Προσκυνήματα, θα πρέπει να θυμούνται τα δικά μας παλαιά μοναστήρια, όπως του Βαλάαμ και του Σολοβί, τα οποία ονομάζουμε ως Άθως του βορρά, την Λαύρα του Αγίου Σεργίου, την Λάβρα των Σπηλαίων του Κιέβου, στα οποία θα μπορέσουν όχι μόνο να δουν τους ωραίους Ιερούς Ναούς και να γνωρίσουν τον μοναχικό βίο, αλλά και να συμμετάσχουν στις ακολουθίες και στα Άχραντα Μυστήρια.

– Πρόσφατα ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως υπογράμμισε, ότι «για να επιλύσει το ουκρανικό εκκλησιαστικό θέμα προβάλλει τα δικαιώματα που έχει από τας Κανόνας των Οικουμενικών Συνόδων» και «είτε αρέσει στους αδελφούς μας τους Ρώσους, είτε δεν αρέσει, γρήγορα θα ακολουθήσουν την λύση που θα δώσει το Οικουμενικό Πατριαρχείο διότι δεν έχουν άλλη επιλογή».

– Αβάσιμα είναι τα δήθεν κανονικά προνόμια του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως για να δέχεται το έκκλητο των αρχιερέων και κληρικών από όλες της Αυτοκέφαλες Εκκλησίες, στα οποία παραπέμπεται ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος ώστε να δικαιολογήσει τις αντικανονικές του πράξεις στο κανονικό έδαφος της Εκκλησίας μας. Αυτό το θέμα αναφέρθηκε στο επίσημο Ανακοινωθέν της Ιεράς Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας της 15ης Οκτωβρίου. Στο έγγραφο αυτό επισημαίνεται, ότι αυτές οι αξιώσεις διαψεύδονται και από την πρακτική των αποφάσεων των Αγίων Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων και από τις ερμηνείες των κορυφαίων βυζαντινών κανονιολόγων και αυτών της μεταγενέστερης εποχής.

«Οικειοποίηση της αρμοδιότητας ακύρωσης των δικαστικών και μη αποφάσεων των υπολοίπων Τοπικών Ορθοδόξων Εκκλησιών – αποτελεί μέρος από την νεοεμφανιζόμενη ψευδή διδασκαλία, η οποία κηρύσσεται σήμερα από την Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως καθώς αποδίδει στον Πατριάρχη της τα δικαιώματα του «πρώτου άνευ ίσων» (primussineparibus) στην παγκόσμια δικαιοδοσία» – τονίζεται στο ως άνω Ανακοινωθέν.

Αυτή η απόπειρα οικειοποιήσεως της θέσεως του «ορθοδόξου Πάπα», ο οποίος μπορεί να επιβάλλει την θέλησή του στα ζητήματα διορθοδόξων σχέσεων καθώς και να επεμβαίνει στις εσωτερικές υποθέσεις των άλλων Τοπικών Εκκλησιών, καταστρέφει όλη την μακραίωνη Κανονική Παράδοση, στην οποία βασίζεται η ύπαρξη της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Όπως τόνισε ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος, «αυτή η θέση την Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας να διακόψει την μνημόνευση του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, δεν αφορά μόνο τις σχέσεις των δυο Πατριαρχείων, αλλά την φύση της ίδιας της Ορθοδόξου Εκκλησίας»

– Μετά από την τελευταία συνεδρίαση της «συνόδου» του λεγομένου «πατριαρχείου Κιέβου» ο Φιλάρετος Δενισένκο έχει τίτλο: «Αγιώτατος και Μακαριώτατος (όνομα), Αρχιεπίσκοπος και Μητροπολίτης Κιέβου - μητρός πόλεων Ρωσικών, Γαλικίας, Πατριάρχης πάσης Ρως-Ουκρανίας, Ιεροαρχιμανδρίτης των Λαυρών της Κοιμήσεως Κιέβο-Σπηλαίων και του Ποτσάεβο». Τι θα πει αυτό και ποιες επικίνδυνες συνέπειες μπορούν να ακολουθήσουν; Βασικά πως θα χαρακτηρίζετε τον Φιλάρετο;

–Κάθε πρόσωπο χαρακτηρίζεται από τα έργα που κάνει, και στην προκειμένη περίπτωση είναι: η δημιουργία του σχίσματος, η μη πλήρωση των όρκων που έδωσε μπροστά στην Ιερά Σύνοδο, η επιδοκμασία των καταλήψεων των Ιερών Ναών, οι διάφορες προκλήσεις και προσκλήσεις, οι οποίες ανατάραξαν την θρησκευτική ειρήνη στην χώρα κτλ. Σαυτό το πλαίσιο μελετώντας τις τελευταίες αποφάσεις της «συνόδου» της σχισματικής παραφυάδας υπό τον Φιλάρετο Δενισένκο μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το «πατριαρχείο Κιέβου» σκοπεύει να αφαιρέσει από την κανονική Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας αυτά τα δυο μεγάλα κειμήλια αυτής της χώρας, δηλαδή τις Λάβρες των Σπηλαίων και του Ποτσάεβ. Το ερώτημα είναι τι θα κάνει με αυτά τα περίφημα μοναστήρια; Σε όλη την χώρα οι σχισματικοί δεν έχουν τόσους μοναχούς, που έχει τώρα η Λάβρα των Σπηλαίων. Τότε τι οδηγεί τους σχισματικούς για να πάρουν αυτές τις μεγάλες Ιερές Μονές, που φυλάσσονται και αναστηλώνονται με προσπάθειες των πιστών της κανονικής Εκκλησίας; Απλά μια θέληση να πάρουν κάποιο ακίνητο;

– Κατά πόσο είναι μεγάλος ο κίνδυνος ότι στην περίπτωση μη αποχώρησης της κανονικής Εκκλησίας οι σχισματικοί υποστηριζόμενοι από τους εξάρχους της Κωνσταντινούπολης και των ουκρανικών αρχών θα καταλάβουν τις Λάβρες, τα Μοναστήρια, τους Ιερούς Ναούς και τα άλλα ιστορικά μνημεία;

– Δεν θα ήθελα να φανταστώ τα καταστροφικά σενάρια της εξελίξεως αυτών των γεγονότων. Όμως οι δηλώσεις των ουκρανικών αρχών που τώρα - κάνουν αξιολόγηση των Ιερών Ναών, οι οποίοι ανήκουν σήμερα στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας, σκοπεύουν να αλλάξουν βιαίως την ονομασία της τοπικής Εκκλησίας, προτείνουν τα διακριτικά νομοσχέδια και την παραχώρηση των Ιερών Ναών της προς όφελος της μέλλουσας αυτοκεφαλικής δομής - δεν μας αφήνουν την ελπίδα ότι οι υποσχέσεις του πρόεδρου της Ουκρανίας κ. Ποροσένκο θα αντιστοιχούν στην πραγματικότητα.

Εν πάση περιπτώσει παρατηρεί κανείς, ότι συμπλοκή των κοσμικών στοιχείων στην εκκλησιαστική ζωή, βασιζόμενη στην προώθηση του αυτοκέφαλου για τους δικούς τους σκοπούς, οδηγεί μόνο στην κλιμάκωση της εντάσεως και όχι στην θεραπεία σοβαρών διαιρέσεων, από τα οποία πάσχει η ουκρανική κοινωνία.

Δυστυχώς, όλα αυτά τα τελευταία γεγονότα γύρω από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας όλο και περισσότερο μας θυμίζουν τα χρόνια του σοβιετικού καθεστώτος, δηλαδή, την πίεση του κράτους, τον κίνδυνο καταλήψεως των ναών, τις επιθέσεις από πλευρά των αντιεκκλησιαστικών δυνάμεων.

– Υπάρχει περίπτωση ότι ο Τόμος περί αυτοκέφαλου στην Ουκρανία θα εκδοθεί στην μέλλουσα συνεδρίαση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως το

Νοέμβριο; Είτε πριν από αυτό πρόκειται να γίνει κάποια ιδρυτική συνέλευση της ουκρανικής αυτοκέφαλου εκκλησίας;

– Αυτή η απόφαση της Κωνσταντινούπολης να προωθήσει το σχέδιο της δημιουργίας αυτοκέφαλης εκκλησιαστικής δομής στο κανονικό έδαφος της Εκκλησίας μας, η οποία αιώνες διακόνησε στον ουκρανικό λαό και ήταν μαζί του σε όλες τις χαρές του και τις δοκιμασίες του, είναι ξεκάθαρα αντικανονική πράξη.

– Πως θα επηρεάσει το σχίσμα το ορθόδοξο κόσμο και την χριστιανοσύνη στο πλανήτη;

– Το υπάρχων σχίσμα μπορεί να γίνει βαθιά πληγή σε όλο το σώμα της παγκόσμιας ορθοδοξίας και να επηρεάσει όχι μόνο την ζωή της οικογένειας των Ορθοδόξων Εκκλησιών, αλλά και την κοινή μας μαρτυρία, την οποία έχουμε καθήκον να κηρύξουμε σε όλο το κόσμο. Η σύγχρονη κοινωνία ορμητικά απο-χριστιανίζεται. Οι χριστιανοί στην Μέση Ανατολή καταδιώκονται, στις χώρες του δυτικού πολιτισμού, ο οποίος έχει χριστιανικές ρίζες, γίνονται αντικείμενα των καταπιέσεων. Αυτά απαιτούν την κοινή μας ανταπόκριση και μαρτυρία, κάτι το οποίο υποσκάπτεται με τις δράσεις της Κωνσταντινούπολης, που καταστρέφει την ενότητα των ορθοδόξων.

– Κατά πόσο είναι ρεαλιστικό να σταματήσει αυτή η πορεία στον ορθόδοξο κόσμο προς απομόνωση; Που είναι το σημείο ανεπίστροφης;

– Ο δρόμος προς θεραπεία της διαίρεσης είναι γνωστός – επιστροφή στην ενότητα, δηλαδή η μη συνδυασμός με τους ηγέτες του σχίσματος, η φύλαξη του συνοδικού θεσμού της Εκκλησίας, η μη οικειοποίηση των αμφισβητούμενων δικαιωμάτων και μη εισβολή στα εκκλησιαστικά όρια των άλλων τοπικών Εκκλησιών. Ας ευελπιστούμε σε αυτό και θα προσευχηθούμε.